

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Haridusteaduste instituut

Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Kaidi Kenkmann

LASTEAIAGAÕPETAJAKS ÕPPIVATE ÜLIÕPILASTE ERIALASED ÕIGUSALASED
TEADMISED

Bakalaureusetöö

Juhendaja: haridusteaduste teadur Laura Kirss

Tartu 2022

Resümee

Bakalaureusetöö “Lasteaiaõpetajaks õppivate üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised” eesmärgiks on välja selgitada lasteaiaõpetajaks õppivate üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised ja hinnang oma õigusosalastele teadmistele.

Õpetajate töö on dünaamiline ning õpetajate teadmised peavad olema väga laiapõhjalised. Lasteaiaõpetajad peavad olema kursis erinevate seadustega võimaldamaks lastele parimat õppekeskkonda, oskamaks anda lapsevanematele pädevat infot ning oskamaks seista enda õiguste eest ja samas teada oma kohustusi. Uurimused näitavad, et on oluline lisada õigusosalane info õpetajakoolitusse, kuna õpetajatel on hirm ja väärarusaamad seoses seadustega, see vähendaks ärevust ja muudaks õpetajad enesekindlamaks. Uurimismeetodina kasutati ankeetküsitlust, milles paluti osalejatel hinnata väidete õigsust ja hinnata oma õigusosalaseid teadmisi. Uurimusest selgus, et üliõpilaste õigusosalane teadlikkus on madal.

Võtmesõnad: *õigusosalased teadmised, lasteaiaõpetaja*

Abstract

The aim of this Bachelor's thesis entitled "Professional legal knowledge of preschool curriculum students" is to find out students' knowledge and assessment of their legal knowledge.

Teachers work is dynamic and teachers' knowledge has to be broad-based. Kindergarten teachers have to have knowledge about different laws, to enable children to have the best learning environment, to give competent information to parents and to know her rights to stand up for herself and to know her obligations. Studies show that it is important to add a course in law to teacher training, because teachers have fears and misunderstandings concerning this topic/law, it would reduce anxiety and would make teachers more self-conscious. In research a questionnaire was used where participants were asked to evaluate if the statement was correct or not, and to evaluate their own legal knowledge. The research revealed that preschool curriculum students' legal knowledge is low.

Keywords: *legal knowledge, kindergarten teacher*

Sisukord

Sissejuhatus	4
Teoreetiline ülevaade	5
Õpetajate õiguslased teadmised, rahvusvaheline kogemus	5
Õpetajate hinnangud oma õiguslastele teadmistele	8
Õpetajate õiguslased teadmised Eestis	9
Metoodika	13
Valim	13
Andme kogumine	13
Mõõtevahend	14
Andmeanalüüs	16
Tulemused	16
Arutelu	22
Autorsuse kinnitus	26
Kasutatud kirjandus	27
Lisad	31

Sissejuhatus

Õpetaja kutsestandardi punkti A.3 kohaselt „Õpetaja töö eeldab orienteerumist haridusvaldkonna õigusaktides“ (Kutsekoda, 2022). Teisisõnu nõutakse õpetajalt seadusandliku raamistiku tundmist, mis eeldatavasti puudutab nii töö sisu kui töökeskkonda. Töötajana on lisaks oluline olla teadlik oma õigustest ja kohustustest.

Eestis ei ole tehtud uuringuid lasteaiaõpetajate teadmiste kohta erinevate õigusaktide teemadel või orienteerumise kohta haridusvaldkonna õigusaktides. Uuringus „Õpetajate täiendusõppe vajadused“ (Kallas ja Tatar, 2015) osalenud õpetajad pidasid oluliseks ametikohaga seotud üldiste pädevuste seas arendada teadmisi järgmistel teemadel – turvalisus koolis, õppija ja õpetaja õigused ning hariduse valdkonnaga seonduv seadusandlus. Samas on Tartu Ülikoolis tehtud bakalaureusetöö teemal “Õpetajate õigusteadlikkus” (Valdaru, 2014), mille eesmärgiks oli kirjeldada üldhariduskoolide õpetajate teadmisi oma õigustest ja õigusteadlikkuse olulisusest. Uuringust selgus, et õpetajate õigusteadlikkus on madal, kuigi seda peeti väga oluliseks ja vajalikuks, õigusteadlikkust käsitletava aine lisamist õpetajakoolitusse peeti väga oluliseks (Valdaru, 2014).

Käesoleva bakalaureusetöö teemani jõudis autor läbi isikliku kogemuse. Suheldes lapsevanema rollis erinevate lasteaiaõpetajatega mõistsin, et õpetajate teadmised ja arusaamad seoses lasteaedasis puudutavate seadustega erinevad suuresti. Vestlused õpetajatega jõudsin arusaamale, et ühes asutuses töötavad õpetajad vastavad küsimustele erinevalt. Läbides Tartu Ülikooli õpetajakoolituse koolieelse lasteasutuse õpetaja (edaspidi KEA) õppekava ei olnud ühtegi otseselt õigusosalaseid teadmisi arendavat õppeainet. Ülikooli õpingute ajal tekkis soov teada saada, millised on õppekaval õppivate üliõpilaste teadmised valdkonna õigusaktidest ning kuidas nad hindavad oma teadmisi selles küsimuses.

Võttes arvesse kutsestandardis olevat kompetentsinõuet, uuringutest esile tulnud õpetajate väheseid teadmisi ja koolitusvajadust ning isikliku kogemust, on oluline saada sisuline ülevaade üliõpilaste õigusosalastest teadmistest.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada lasteaiaõpetajaks õppivate üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised ja hinnangud oma õigusalastele teadmistele.

Teoreetiline ülevaade

Teoreetilises osas antakse ülevaade õpetajate õiguslaste teadmiste olemusest ning olulisusest õpetaja igapäevatoos. Õpetaja pidev eneseareng ja teadmiste täiendamine erinevatel teemadel on õpetaja professionaalse arengu üheks osaks (Peterson, Tuul, Veisson, 2013). Õpetaja töö lahutamatuks osaks on vajadus teada oma õiguseid ja kohustusi, et osata olla hea õpetaja, motiveeritud töötaja, toetav kolleeg ja võrdne partner lapsevanematele.

Lasteaiaõpetaja töö sisu kirjeldamine muutub järjest keerulisemaks ülesandeks (Cameron & Miller, 2016). Õpetaja peab lähtuma oma töös erinevatest õigusaktidest, mh olema teadlik hariduspoliitikast, konfidentsiaalsuse nõuetest, oskama kaitsta õpilaste füüsilist, vaimset ja emotsionaalset heaolu (Kutsyuruba *et al*, 2019). Kutsyuruba jt (2019) on välja toonud, et õiguseid ja kohustusi on vaja tunda, et iga õpetaja teaks, mis on tema ülesanded ja samas osata ennast kaitsta. Õpetaja peab lähtuma oma töös erinevatest õigusaktidest, mh olema teadlik hariduspoliitikast, konfidentsiaalsuse nõuetest, oskama kaitsta õpilaste füüsilist, vaimset ja emotsionaalset heaolu (Kutsyuruba *et al*, 2019). Õigusaktid on pidevas muutumises ja seega ei ole võimalik neid ühekordselt endale täielikult selgeks teha. Seepärast on oluline, et õpetajal oleks teadmised, mis õigusaktid tema tööd puudutavad, oskaks vajalikud õigusaktid ülesse leida, mõista sisu ja leida neist tuge oma tegevustes. Seega on tähtis, et õpetajal on piisavad õiguslased teadmised olemaks kompetentne töötaja, vajalik partner lastevanematele ja lastele hea eeskuju.

Õpetajate õiguslased teadmised, rahvusvaheline kogemus

Õpetajate õiguslasele koolitamisele keskenduti juba 1963. aastal avaldatud raamatus (Nolte & Linn, 1963, viidatud Wagner, 2006 j). Seal toodi välja soovitus lisada õiguslane ettevalmistus nii õpetajakoolituse kui kutseaasta õppekavasse.

Erinevate uurimuste kohaselt nii Ameerika Ühendriikides, Inglismaal kui Kanadas (Fischer, 2007; Hunter-Jones, 2006; Kutsyuruba *et al*, 2019; Schimmel & Militello, 2007; Wagner, 2008) on õpetajakoolituses minimaalselt või üldse mitte õiguslast ettevalmistust. Õpetajakoolituse õppekavad on tihedalt täis pedagoogikat, baasoskuste õpet, õppekava koostamisega seotud aineid, õiguslased teadmised ei mahu õppekavasse ära (Kutsyuruba *et al*, 2019).

Kõige rohkem on õpetajate õiguslaste koolitamise teema uurimisega tegeletud Ameerika Ühendriikides. Ameerika Ühendriikides on õpetajate õiguslaste koolitamise seotud uuringute

raames ära kaardistatud õpetajate soovid, direktorite arvamused ning ülikoolide õppejõudude hinnangud antud teemale (Schimmel & Militello, 2007; Wagner, 2008).

Inglismaal analüüsis Hunter-Jones (2006) õpetajate täiendkoolituse koolitusmaterjale, ning tõdes, et õpetajate koolitamise sihiks on omavahelises seoses olevad professionaalsed väärtused ja praktika, teadmised ja arusaamine, õpetamine, kuid samas puudus materjalides viide, kuidas hinnatakse seadustest arusaamist või mõistmist (Hunter-Jones, 2006).

Uuringute tulemusena (Hunter-Jones, 2006, Schimmel & Militello, 2007) saab väita, et enamus õpetajaid ei ole osalenud õigusosalasel koolitusel ning paljudel õpetajatel on väärarusaamad seoses õpetajate ja õpilaste õigustega (Schimmel & Militello, 2007), mistõttu õpetajate poolsed õigusosalased rikkumised on kas tahtlikud (inglise k: *intentional*) või seotud hooletusega (inglise k: *negligence*) (Yell *et al*, 2015). Oltman ja Surface (2017) töid lisaks välja õpetajate poolse tahtmatu (inglise k: *unintentional violation*) õpilaste õiguste rikkumise.

Tahtliku õigusrikkumise eelduseks on isiku kavatsus teha teisele isikule kahju, ehk õpetaja on teadlik, et tema käitumise tulemusel saab keegi vigastada (Yell *et al*, 2015). Tahtmatuks õigusrikkumiseks on vaja tegutsemist lähtuvalt õpetaja subjektiivsest arvamusest (Oltman & Surface, 2017). Hooletusega seotud õigusrikkumised on kõige levinumad, kuna tegevused, mis viivad vigastuseni, on ootamatud ja tahtmatud (Yell *et al*, 2015). Vältimatuid õnnetusi ei loeta hooletusega seotud õigusrikkumisteks (Yell *et al*, 2015).

Oluline on mõista seaduste mõju klassi haldamisele/juhtimisele (Yell *et al*, 2015), kuna õpetajad kontrollivad hariduse andmist klassiruumis, mitte keegi teine. Õpetajatel on vaja leida tasakaal hariduse andmise, õpilaste käitumise ja kõikide osapoolte õiguste vahel. Õpetajate ühe põhilise eksimusena töid Oltman ja Surface (2017) välja ebaõnnestumise distsipliini hoidmisel. See toetab Hunter-Jonesi (2006) järeldust, mille kohaselt õpetajate teadmised erinevate nõuete kohta toetavad turvalist õpikeskkonda ja aitavad kehtestada selge distsipliiniraamistikku, mis on vajalik nii õpilastele kui õpetajale. Õpetajatel on kohustus õpilasi jälgida, säilitada turvaline keskkond, jagada instruksioone ning kohusetundlikult täita oma töökohustust. Turvaline ja toetatud õppekeskkond on Gettinger ja Fisher (2015) kohaselt väga oluline õpilase edasises arengus.

Edukat õppekeskkonna juhtimist on vaja kõikidele lastele ning see hõlmab endas sooja, toetavat lapse-õpetaja vahelist suhtlust ning positiivset käitumist toetavat klassiruumi. Toetav täiskasvanu-lapse suhe kindlustab lapse edasiseks arenguks teadmised ja oskused vältimaks probleemset käitumist (Gettinger and Fisher, 2015). Seega saab välja tuua seaduste mõju olulisuse klassi juhtimises, kuna seoses puuduliku õigusosalase koolitamisega on suur oht, et õpetajad ebaõnnestuvad distsipliini hoidmisel klassis, mistõttu võivad nad rikkuda tahtmatult õpilaste õiguseid (Schimmel & Militello, 2007; Kutsyuruba *et al*, 2019). Korra säilitamine ja

turvalisuse tagamine on seotud õpilaste ja lapsevanemate ootustega, et õppeasutus täidab õigustatud hariduslikke eesmärke (Yaylaci, 2016), ehk õpilastel on võimalik saada parim haridus parimas selleks mõeldud keskkonnas.

Distsipliini hoidmise kõrval on väga oluliseks teemaks õpetajate ja õpilaste õigused. Nagu õpetajatel on kohustus luua parimad õppimistingimused õpilastele ja hoida korda klassiruumis, on neil ka õigus parimatele tingimustele õpetamiseks (Yaylaci, 2016). Õpetajatel on õigus teha oma tööd rahulikus õppekeskkonnas, mis on varustatud vajalike tehniliste võimalustega (Yell *et al*, 2015). Yaylaci (2016) toob välja, et õpetajate õiguste teemat nähakse erinevate osapoolte (õpetajad, juhtkond, lapsevanemad) poolt erisuguselt, kuid osapooled on üksmeelel, et õpetajal on palju rohkem kohustusi kui õigusi. Võttes arvesse, et kooli ülesanne on anda kvaliteetset haridust õpilastele, aitab see luua võimalusi mõistmaks õiguste ja kohustuste tasakaalu. Võib teha järelduse, et erinevate osapooltega seotud õiguste-kohustuste teemat on vaja laiemalt tutvustada ning teadmisi ühtlustada (Yaylaci, 2016).

Yell jt (2015) kohaselt peavad õppeasutuse reeglid ja tegude tagajärjed olema mõistlikud, õiglased ja seotud õpilaste põhjendatud ootustega hariduse eesmärkidega (nt korra säilitamine ja turvalisuse tagamine). Yell jt (2015) leiab, et õpetajate seaduslikuks kohustuseks on tagada õpilastele turvaline ja korrastatud õppekeskkond ja õpperuumi miljöö. Enamus õpetajate õigusrikkumisi põhinevad eeldusel, et indiviid on vastutav oma käitumisest tulenevate tagajärgede eest, kui selle tulemuseks on teise isiku vigastus. Enamasti on sellised õigusrikkumised õpetajate poolt (Yell *et al*, 2015), kuna nad peavad vastu võtma otsuseid kiiresti lahti rulluvates ja äärmuslikes olukordades (Kutsyuruba *et al*, 2019), kuid neid ei ole võimalik eraisikuna kohtusse kaevata. Kohtusse saab kaevata õpetaja tööandjat (Yell *et al*, 2015), kuid samas on ka juhtkond vähe kursis erinevate seadustega (Kutsyuruba *et al*, 2019).

Juhtimisega seotud küsimus, mis põhjustab aukartust kooli personali seas on: kuidas seadused mõjutavad õpetajate võimeid hallata oma klassiruumi ja juhtkonna võimet hallata õpilaste käitumist kogu õppeasutuse ulatuses (Yell *et al*, 2015). Cameron jt (2016) on samuti välja toonud, et koolitatud juhtkond on oma tegevuses kindlam ning seeläbi suudab rohkem ja paremini töötajaid toetada.

Hunter-Jones (2006) leidis, et seadusi tundvad juhtkonnad ja õpetajad on enesekindlamad ja mõistavad paremini häid praktikaid. Seadusi tundvad õpetajad võtavad julgemini ette lisapingutust nõudvaid töid (nt ekskursioonidel käimised). Kutsyuruba jt (2019) tulemused kinnitavad, et õigusosalase koolituse läbimisel muutusid õpetajad enesekindlamateks ning ärevus vähenes. Samuti kinnitasid uuringus osalenud õpetajad, et nad on pärast õigusosalase koolituse läbimist paremini ettevalmistatud võtmaks vastu seadustega seotud otsuseid (Kutsyuruba *et al*,

2019). Oltman ja Surface (2017) juhtisid tähelepanu õpetajate valvsusele (inglise k: *vigilant*) tagamaks konkreetseid tegutsemisviisid, mis kaitsevad nii õppekeskkonda kui õpilaste õiguseid.

Õpetajad on lasteaias lastele eeskujuks ning on vajalik, et õpetajad oleksid oma rollis teadlikud, enesekindlad ja julged otsustajad (Gettinger and Fischer, 2015). Nii tunnevad lapsed end kindlalt ja kaitstult. Õpetajate enesekindlus aitab samuti arendada nende endi teadmisi ja oskusi (Cameron *et al*, 2016). Yaylaci (2016) uurimistulemuste kohaselt loodavad õpetajad, et õppeasutus pakub võimalusi enese arendamiseks ametialases pädevuses.

Hunter-Jones (2006) järeldas, et seadusandlusele on vaja pöörata suuremat tähelepanu ning õpetaja autoriteet, hoolekohustus, lapse kaitsega seotud teemad peavad olema lisatud õppekavasse õpingute varajases staadiumis. Võrdsete võimaluste ning koolikorralduse teemasid peaks tõstatama õpingute alguses, kuid oluline on neid kajastada terve koolitusprogrammi ajal (Hunter-Jones, 2006). Autoritele Schimmel ja Militello (2007) valmistas muret, et üle poolte uuringus osalenutest (52%) tunnistasid oma õigusalsed infoallikana teist õpetajat ning 35% meediat. Probleemiks on info moondumine ning seetõttu väärinfo kiire levimine.

Murekohana on Wagner (2006) ning Oltman ja Surface (2017) välja toonud õpetajate hirmu seoses teemaga: kardetakse õpilastelt nõuda distsipliinist kinni pidamist, enda kohtusse kaebamist. Hunter-Jones toob välja reeglistiku olemasolu olulisuse: “seadusi tundmata on õpetajad nagu sportlased, kes ei tea mängureegleid” (Hunter-Jones, 2006), ehk on oluline teada reegleid, oma õiguseid ja kohustusi, et olla oma tegevuses kindel ja ei peaks muretsema erinevate süüdistuste või enda ning enda suunal valesti käitumise pärast.

Õpetajate hinnangud oma õigusalsed teadmiste

Schimmel ja Militello (2007) õpetajatele keskendunud uurimusest Ameerika Ühendriikides selgus, et üle 75% vastanutest tõid välja, et neil napib teadmisi ja nad oleksid huvitatud järgmistest õigusalsed teemadest: vastutus õpilaste vigastuste eest, hariduslikud erivajadused, õpilaste diskrimineerimine ja distsiplineerimine, laste kuritarvitamine, töölepingud, õpetajate akadeemiline vabadus (Schimmel & Militello, 2007).

Wagner (2006) ning Schimmel ja Militello (2007) uurimuste baasilt saab öelda, et enamus õpetajaid muudaksid oma käitumist, kui nad oleksid rohkem kursis haridust puudutavate seadustega ehk nad hindasid oma teadmisi madalateks. Uurimustes (Wagner, 2008) osalenud õpetajad tundsid ära olukorrad, kus nad võisid olla eksinud seadustes kirjapandu vastu ja nad reageeriks nendes situatsioonides teisiti, olles kursis erinevate seadustega. Siin on seos Hunter-Jonesi (2006) analüüsi tulemustega, mille kohaselt õpetajad vajavad teadmisi seadusandlusest, et

olla oma töös enesekindlamad ja julgemad. Õpetajad jäävad pigem kõrvaltvaatajateks nendes olukordades, kus nad ei ole oma tegutsemises kindlad või ei oska käituda (Yell *et al*, 2015). Õpetajate ja juhtkonna hirm kohtuvaidluste ees mõjutab nende käitumist teatud kriitilistes olukordades (Wagner, 2008). Õpetajatel jääb puudu julgusest ja kindlusest reageerida teatud kriitilistele olukordadele, kuna neil ei ole piisavaid õiguslaseid teadmisi või ka oskuseid leida vajalikku infot.

Schimmel & Militello (2007) poolt läbiviidud uuringust selgus, et üle 70% õpetajatest tõid välja oma huvi seoses töölepingute, õpilaste sõnavabaduse ning hooletuse teemade vastu. Üle 75% õpetajatest tundis huvi enda tööalaste õiguste vastu. Hunter-Jonesi (2006) uuringus osalenud üliõpilastest ei suutnud 42% vastajatest tuvastada etteantud õigusaktidest ühtegi, mis juhib õpetaja tööd. Siiski suutis enamus uuringus osalejatest (81%) mõista õpetaja vastutust laste ja nende heaolu eest. Uuringute tulemusel saab teha järelduse, et õpetajate hinnangud oma õiguslastele teadmistele on madalad, kuna nad ei taju end seaduste mõistes teadlikutena (Kutsyuruba jt, 2019; Schimmel & Militello, 2007).

Rahvusvahelise kogemuse kokkuvõtteks saab öelda, et õpetajad tunnevad vajadust õiguslase koolituse järele, et olla erinevates olukordades enesekindlamad, teadlikumad oma õigustest ja kohustustest ning saada oma teadmised usaldusväärsetest allikatest. Oluliseks peetakse tööõigusega seotud teemasid, kuna need puudutavad igat õpetajat sõltumata tööandjast ja riigist. Õpetajad mõistavad oma kohustusi seoses lastega (turvalisus, heaolu, kaitse), samas jääb puudu enda õigustega seotud teadmistest ja oskustest leida vajalikku infot.

Õpetajate õiguslased teadmised Eestis

Kutsestandard (Kutsekoda SA, 2022) määratleb ära õpetaja kompetentsinõuded (oskused, teadmised, hoiakud). Õpetaja kutsestandard on loodud toetamaks õpetaja professionaalset arengut ning olema kasulik arengu teel saamaks paremaks õpetajaks (Eesti Õpetajate Liit, 2020; Kutsekoda, 2022). Lasteaiaõpetajale omistatakse pärast kõrgkooli lõpetamist Õpetaja, tase 6, kus on Kutsekirjelduse punktis A.3. Töö keskkond ja eripära ära toodud “Õpetaja töö eeldab orienteerumist haridusvaldkonna õigusaktides” (Kutsekoda SA, 2022). Samas ei ole üheski dokumendis määratletud, mida see alapunkt tähendab, mis õigusaktide nõudeid õpetaja peab teadma, tundma, lugeda oskama ning kuidas selle punkti täitmist kontrollida.

Eestis puudutavad lasteaiaõpetajate tööd erinevad riiklikud seadused ja määrused, nt Koolieelse lasteasutuse seadus (edaspidi: KELS); Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (edaspidi RÕK); Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele,

sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule; Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale; Tervisekaitseõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis; Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord; Koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide, kutseõppeasutuste ja täienduskoolitusasutuste tegevusnäitajad. Lisaks on kohaliku omavalitsuse (kui lasteasutuse pidaja/omaniku) vastutusvaldkonda jäävad määrused/käskkirjad (nt kohatasu; koolieelsetesse munitsipaalasteasutustesse laste vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord), lasteasutuse hoolekogul on õigus otsustada laste arvu üle avatavas rühma(de)s, lapse toidukulu päevamaksumuse).

Eestis on võimalik õppida lasteaiaõpetajaks bakalaureuseõppes Tallinna Ülikoolis (Tallinna Ülikool Haridusteaduste..., s.a.), Tartu Ülikoolis ning Tartu Ülikooli Narva Kolledžis. Narva Kolledžis on võimalik saada sessioonõppes ettevalmistust lasteaiaõpetaja tööks nii vene- kui ka mitmekeelses lasteasutuses (Õppekavad ja vastuvõtutingimused, s.a.). Lisaks pakub Tallinna Ülikool võimalust edasi õppida alushariduse pedagoogikat magistriõppes (Tallinna Ülikool Haridusteaduste..., s.a.).

Tallinna Ülikooli Alushariduse pedagoogi õppekavas (Tallinna Ülikool Haridusteaduste..., s.a.) on õppeaine nimega Haridusalased õigusaktid (lisamise kuupäev teadmata, kuna õppekava arendus toimub iga-aastaselt). Aine kuulub moodulisse Erialased valikained, mille üheks õpiväljundiks on “Üliõpilane orienteerub lasteasutuse dokumentatsioonis ja tegevuse õiguslikes alustes”. Moodulis on kokku kuus eriala õppeainet ning valik sõltub sellest, millist valitavat kompetentsi soovib üliõpilane kutsestandardist läbida (Digipedagoogika rakendamine või Hariduslike erivajadustega õppija toetamine). Esimese valitava kompetentsi puhul on Tallinna Ülikool teinud valikainete valiku üliõpilase eest ära (st kompetentsi saamiseks on ettemääratud ained, mis tuleb läbida), teise valitava kompetentsi puhul on üliõpilasel võimalik valida üks aine ise, kuna kaks valikainet on ülikooli poolt valitud. Samas on üliõpilasele loodud võimalus õppeaine Haridusalased õigusaktid läbimiseks.

Läbides Tartu Ülikooli õpetajakoolituse koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava, ei olnud ühtegi otseselt õigusalsed teadmised arendavat õppeainet. Õpingute raames käsitleti õppekavas olevates ainetes läbivalt Koolieelse lasteasutuse seadust ning Koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava. Õppejõud tutvustas õppeaines Tervis ja heaolu koolieelses lasteasutuses lisaks eelpool mainitud kahele olulisele alusdokumendile ainega seotud seaduseid. Õppeaines Õpetaja identiteet ja juhtimine teema 5 Haridusõigus raames oli ettenähtud kaks e-seminari, mille raames pidi üliõpilane iseseisvalt läbi töötama kaks määrust.

Tehes lasteaias õppekavas ettenähtud kohustuslikku praktikat, sain teadlikuks määrustest, mida seni ei olnud oma õpingute raames isegi kuulnud (nt Tervisekaitseenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis). Seega võib arvata, et oskused orienteerumaks haridusvaldkonna õigusaktides saab üliõpilane läbi teiste õppekava ainete või praktika läbimisel. Kuna õpetaja töö on pidev enesetäiendamine, siis võib eeldada, et asudes erialasele tööle ning läbides täiendkoolitusi, on võimalik end kurssi viia vajalike seadusandlike teadmistega.

Partnerlusprojekti DCT (Day Care Training) raames viidi aastatel 2007-2009 läbi uuring Euroopa üheksas riigis, sh Eestis, ning selle üheks tulemuseks oli, et Seadusandlust ja juhtimise temaatikat käsitletavatel täienduskoolitustel huvitavad Eesti lasteaiasõpetajaid kõige enam nende tööd ning lapsi ja perekondi puudutavad seadused, infotehnoloogiaoskused, stressi ja konflikti juhtimine ning meeskonnatöö (Kollom, 2010).

Kallas ja Tatar (2015) läbiviidud uurimuses selgus, et tuginedes koolijuhtide ja õpetajate hinnangutele seni katmata täiendõppe valdkondade ja teemade osas, tuleks järgneval programmiperioodil pakkuda enam koolitusi teemal: Õpetajale kui juhile vajalikud oskused: konfliktijuhtimine ja stressijuhtimine, enesekehtestamine, grupijuhtimine, haridusvaldkonnaga seotud seadusandlus.

Aastal 2016 viis Ernst & Young Baltic AS (2016) läbi uuringu õpetajate tööaja kasutuse ja töö lisatasustamise praktikate kohta. 2013. aastal toimus kaks olulist seadusemuudatust seoses õpetajate tööaja ja –tasu arvestamise põhimõtetes: loobuti riiklikult kehtestatud kontakttundide arvust töökoormuse arvestamisel ning õpetaja ametijärkudest koos nendega seotud töötasu alammääradega. Uurides õpetajate teadlikkuse kohta seaduse muudatustest täpsustati, kuidas jõudis info seadusemuudatustest õpetajateni. Selgus, et 62% vastanud õpetajatest lugesid infot ise ning 58% said info kooli juhtkonnalt. Veerand õpetajatest kuulis seadusemuudatuste kohta oma kolleegidelt ning osa õpetajaid (6%) osalesid Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt korraldatud infopäeval (Ernst & Young Baltic AS, 2016).

Väljatoodud uuringute kohaselt saab öelda, et Eesti õpetajad ja koolide juhtkonnad tunnevad huvi ja vajadust haridusvaldkonna seaduste vastu. Olemas on õpetajate soov end täiendada, vajadus olla õigusosalaselt kursis ning lai sihtgrupp. Paraku ei ole täiendkoolituste osas olukord viimasel viiel aastal paranenud. Töö autor soovis teha ülevaate erinevatest õigusosalastest koolitustest. Leitavaks osutus vaid üks koolitus, mida viib läbi Õigusbüroo, pealkirjaga „Veebiloeng Õigusteadmisi lasteaiasõpetajale“ (<https://oigusbyroo.eu/lasteaed.html>). Puuduvad võrreldavad (täiend)koolitused ning kursused, kus õpetajad saaksid tööks vajalikke teadmisi ammutada, oma teadmisi täiendada. Seda toetab Kollomi (2010) välja toodud tulemus, et üle

poolte õpetajatest märgib, et on raske leida tegelikele vajadustele vastavat koolitust. Töö autoril ei ole teavet asutustes toimuvate sisekoolituste kohta.

Kõigi osapoolte huvides on tööülesannete võimalikult täpne defineerimine, olukorrale toob selgust laialdasem teavitustöö õpetajate õiguste osas. Seejuures tuleb koolitada antud küsimuses nii juhtkonda kui õpetajaid. Mida teadlikumad on õpetajad, seda vähem on tõenäoline, et sõlmitakse töölepinguid, mis jätavad õpetajate töökohustused ebamääraseks tekitades olukorra, kus õpetajad on ülekoormatud ja täidavad ülesandeid, mille tegemiseks tuleks tegelikult lisatasu maksta (viide).

Käesoleva töö teoreetiline osa kinnitab, et õigusosalastel teadmistel on väga oluline osa õpetaja töös. Samas jääb vastuseta küsimus, kuidas peaks õpetajal tekkima õiguslane teadlikkus?. Õpetaja kutsestandard, õpetajad ning koolitusvaldkonna uurijad on välja toonud vajaduse arendada õpetaja teadmisi ja oskusi haridusvaldkonnaga seotud seadusandluses. Paraku on teema jäänud nii rahvusvahelises kontekstis kui Eestis tahaplaanile ning edasisi vajalike samme vajaduse katmiseks tehtud ei ole. Sellest tulenevalt on vaja välja selgitada olukorras, kus õpetajakoolituse õppekavas puuduvad kohustuslikud õigusosalased õppeained, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste õigusalased teadmised ja milliseid teadmisi peavad õpetajad oluliseks oma töös.

Antud bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada lasteaiaõpetaja eriala üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised, hinnangud oma teadmistele ning kaardistada tööks vajalikud teadmised.

Püstitatud on järgmised uurimisküsimused:

- Millised on KELA õpetajakoolituse üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised?
- Milliseks hindavad oma teadmisi KELA õpetajakoolituse üliõpilased ise?
- Milliseid õigusosalaseid teadmisi peavad KELA õpetajakoolituse üliõpilased ise lasteaiaõpetaja töös oluliseks?

Metoodika

Lähtuvalt töö eesmärgist ja uurimisküsimustest valiti meetodiks kvantitatiivne uurimismeetod, kuna selle meetodi tunnusteks on võimalus kasutada suurt valimit, koguda arvandmeid ning neid analüüsida (Õunapuu, 2014). Kvantitatiivne uurimismeetod annab võimaluse andmeid koguda läbi struktureeritud küsimustiku, mis sisaldab suletud küsimusi (Õunapuu, 2014).

Valim

Valimi moodustasid ühe Eesti ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivad üliõpilased (õpinguid alustanud aastatel 2015-2021). Uuring on tehtud mugavusvalimi (Õunapuu, 2014) baasil. Õunapuu (2014) järgi on mugavusvalimi puhul võimalik lähtuda lihtsa kättesaadavuse või uuritavate koostöövalmiduse põhimõttest (Õunapuu, 2014).

Andme kogumine

Autor edastas küsimustiku õppekorraldusspetsialistile e-kirja teel ning jagas küsimustikku ka enda kursusekaaslastega. Õppekorralduse spetsialist edastas küsimustiku veebilingina kahel korral koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekaval õppivatele üliõpilastele, kes alustasid õpinguid aastal 2015 või hiljem (2021 aasta kaasa arvatud). Küsimustik jõudis nii päeva- kui sessioonõppe üliõpilasteni. Küsimustik oli täitmiseks avatud perioodidel 10.-25. detsember 2020 ja 02.-07. detsember 2021. Ajalist piirangut küsimustikule vastamiseks ei olnud.

Küsimustikule vastas kokku 101 inimest. Analüüsile eelnevalt kustutati ühe vastaja andmed, kes oli vastanud küsimusele “Töötan lasteaias” korraga nii “Jah” kui “Ei”. Vastaja vastused eemaldati analüüsist, kuna vastuseid ei ole võimalik määratleda konkreetselt lasteaias töötava või mitte töötava isiku kontekstis. Analüüsimise aluseks on 100 isiku vastused.

Tabelis 1 on välja toodud vastanute taustaülevaade (töösuhe lasteaiaga, lasteaias töötamise staaž ja ametikohtade statistika). Lasteaias töötas õpingute ajal 55% vastanutest. Küsimustikule vastajate seas oli kõige enam vastajaid töötanud lasteaias 1-5 aastat ning kõige vähem oli vastajaid alla 1 aastase tööstaažiga. 72% vastanutest töötas õpetajana ning alla 10% töötas mõnel muul ametikohal.

Tabel 1. Vastajate üldandmed.

Tunnus	Eritunnus	Sagedus
Tööstaatus	Mittetöötav	45
	Töötav	55
Töökogemus	Kuni 5 aastat	34
	5 ja enam aastat	21
Ametikoht	Õpetaja	40
	Õpetaja abi	6
	Assistent	4
	Muu	5

Mõõtevahend

Andmekogumise meetodiks kasutati veebipõhist küsimustikku, mille andmed koguti *Google Forms* veebikeskkonna kaudu. Küsimustik on autori enda koostatud, kuna teadaolevalt ei ole teemat lasteaiaõpetajaks õppivate üliõpilaste kohta varem Eestis uuritud. Veebipõhist küsimustiku kasutati, kuna see andis võimaluse jagada küsimustikku kiiresti paljudele võimalikele vastajatele ning selle täitmine oli mugav, vastuste esitamine digitaalselt ei vajanud liigset pingutust ning kogutud vastuseid on hõlbus töödelda.

Küsimustiku koostamisel võeti aluseks Schimmeli ja Militello (2007) poolt tehtud uurimus *Legal Literacy for Teachers: A Neglected Responsibility*. Töö autor kasutab sarnaselt Schimmel-Militello küsimustikule tõene-väär valikut, et teha kindlaks kas vastaja teab väite õigsust või mitte. Ankeet on käesoleva töö Lisa 1. Väidete õiged vastused koos põhjendustega on toodud Lisas 2. Ankeedis esitatud väidete aluseks olid Eestis kehtivad õigusaktid (seisuga oktoober 2020), mille läbi töötamisel valis autor välja paragrahvid ja/või lõiked, mis puudutavad lasteaia tööd ning lasteaias töötamist. Autor töötas läbi Koolieelse lasteasutuse seaduse, Tervisekaitsenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis (määrus), Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule (määrus), Töölepingu seaduse, Perekonnaseaduse. Teadmiste kontrollis esitatud väited valis autor välja võttes arvesse vestlusi tegevõpetajatega teatud teemadel (lasteaia avatud olemise kellaajad, tähtjalise töölepingu sõlmimine kõrgharidust omandava isikuga), õpingutest meelde jäänud kohti, isiklike kogemusi lapsevanemana (kas ja mida on õpetajal õigus võtta lapse kapist).

Valiidsuse suurendamiseks viidi läbi pilootuuring aasta 2020 detsembri alguses, mille raames vaatas küsimustiku üle kolm tegevõpetajat, kelle tähelepanekute alusel tehti küsimustes mõned muudatused: parandati sõnastust, muudeti väidete järjekorda. Seejärel vastas üks tegevõpetaja pilootuuringu jaoks küsimustikule, et oleks võimalik tuvastada kirjavigasid ja väidete järjekorra loogilisust vastaja jaoks. Pilootuuringu tulemusi ei ole käesolevas töös esitatud.

Küsimustiku aluseks olid uurimisküsimused, millest lähtuvalt jagunes küsimustik neljaks plokiks:

(1) Sissejuhatus ja vastaja taustaandmed, mh vastaja seotus lasteaiaaga.

Sissejuhatuses anti ülevaade küsitluse põhjusest, küsitluse ülesehitusest, uuringu eesmärgist ning orienteeruvast ajalisest kulust.

(2) Teadmiste kontroll, mille raames pidi vastaja valima esitatud 17 väite õigsuse osas valides hinnangute “tõene” ja “väär” vahel.

Esitatud väidetest olid 6 tõesed, 10 väärad ning ühe väite (väide 15) tõesust ei ole võimalik hinnata.

(3) Hinnangud enda õiguslastele teadmistele. Selles plokis hindas vastaja oma teadmisi õigusvaldkondades: põhiseadus, üldised lasteaia tööd puudutavad seadused, kaitseadused, lepinguõigus, dokumentatsiooni puudutavad seadused.

Vastajal oli valida hinnangute “tean väga hästi”, “tean hästi”, “tean natukene”, “ei tea midagi” vahel.

(4) Õiguslaste teadmiste olulisus lasteaiaõpetaja töös.

Tegemist oli avatud küsimusega, millele vastamine oli kohustuslik.

Küsimustikus oli kokku neli küsimust, millele vastamine oli kohustuslik: (1) õpin lasteaiaõpetajaks; (2) töötan lasteaias; (3) oma teadmiste hindamine välja toodud valdkondades; (4) milliseid õiguslaste teadmisi peate õpetajakoolituses oluliseks. Lisaks oli kohustus määrata väidete õigsus. Vastust ei pidanud märkima kuuete küsimusele.

Andmeanalüüs

Küsimustikust saadud andmete töötlemiseks ja analüüsimiseks kasutati andmetöötlusprogrammi Microsoft Office Excel 2013 ja kirjeldavat statistikat.

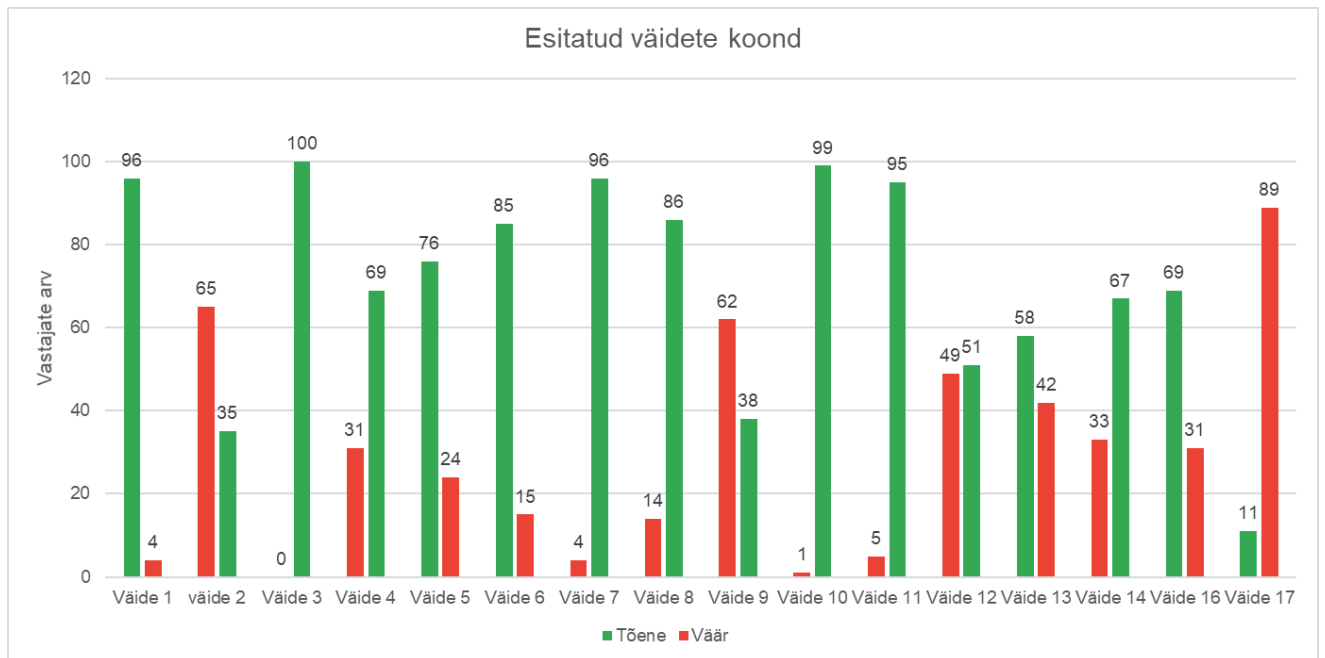
Andmetöötlusprogrammis andmed korrastati, kodeeriti, analüüsiti ning tehti tabelid ja joonised.

Analüüs jaotati kaheks osaks. Esimese osanas uuriti testile vastamist ning leiti väited, millele vastati kõige rohkem õigesti ja valesti. Teises osana võrreldi kahe grupi (lasteaias töötavad ja mittetöötavad üliõpilased) vastuseid, analüüsiti sarnasusi ja erinevusi.

Tulemused

Uuringu tulemused on esitatud käesolevas peatükis uurimisküsimuste kaupa koos illustratiivsete jooniste, tabelite ja selgitava tekstiga.

Esimesele uurimisküsimusele *Millised on KELA õpetajakoolituse üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised?* vastuse leidmiseks paluti vastajatel hinnata esitatud 17 väite õigsust (*tõene või väär*). Koondtulemused on esitatud joonisel 1, kus on näha, et ühele väitele on kõik vastajad andnud tõese hinnangu ning ühe väite osas on hinnanguga eksinud üks vastaja. Üliõpilased on teadlikud, et lasteaia kodukord kehtib kõigile osapooltele, sh lapsevanematele, ja õpetaja kohustusest olla konfidentsiaalne ning teada piire rääkimaks rühmalastest väljaspool lasteaeda. Kolm väidet eristuvad valesti vastamise osas: lasteaiaühma maksimaalne suurus, õpetaja tegutsemisjuhised, kui lapsele ei ole järgi tulnud lasteaia sulgemiseks. Kõige enam eksiti väite “Lasteaia töötaja kohustust jälgida õue ja siseruumide turvalisust ei ole välja toodud üheski riiklikus seaduses” õigsuse määramisel, seda hindas valeks 89% vastanutest.

Joonis 1. Hinnangud esitatud väidete õigsusele.

Uurimise tulemusena saab öelda, et üliõpilaste teadmised on rahuldavad. Uuringus osalenute keskmine õigete vastuste protsent oli 65,6%. Mitte ükski vastaja ei määranud korrektselt ära kõikide väidete õigsust. 14 väidet suutsid õigesti hinnata 11 uuringus osalejat, sh 10 lasteaias töötavat õpetajat. Suurim eksimuste arv oli ühel vastajal, kes määras valesti üheksa väite õigsuse.

41 vastajat, sh 28 lasteaias töötavat üliõpilast, vastasid 75%le väidetest (12 väidet) korrektselt. 50%le väidetest (9 väidet) vastas korrektselt 95 vastajat.

Õpetajad ei ole teadlikud riiklikest õigusaktidest, mis reguleerivad nende tööd. Kuigi kõikidel õpetajatel ei ole pruugi olla kogemust hoolekogus olemise või lapse kauemaks lasteaeda jäämisega, on äärmiselt oluline, et õpetajad oleksid kursis, kust otsida infot erinevates olukordades. 62% vastanutest hakkaks vastust otsima küsimusele “Mida teha, kui lapsele ei ole lasteaia sulgemiseks järgi tulnud” valest kohast ning sellega kulutatakse väärtuslikku aega.

Tabelis 2 on väidete kaupa välja toodud õigesti vastamise protsent lasteaias töötavate üliõpilaste ja lasteaias mittetöötavate üliõpilaste puhul. Võrreldes lasteaias töötajate ja mitte töötavate üliõpilaste vastuseid on näha erinevused kahel suunal: (1) väited, millele õigesti vastamise osakaal oli parem lasteaias töötavatel üliõpilastel ja (2) väited, millele õigesti vastamise osakaal oli parem lasteaias mittetöötavatel üliõpilastel.

Lasteaias töötavad üliõpilased hindasid võrreldes lasteaias mittetöötavate üliõpilastega õigesti väiteid lasteaia toimimise osas: maksimaalne laste arv rühmas, lasteaia avatud oleku kellaajad, õpetaja tegutsemisjuhised lapsele mitte järgi tulemise osas lasteaia sulgemise ajaks. Lasteaias

mittetöötavad üliõpilased vastasid täpsemalt väidetele, mis puudutasid söömist (ajaline vahe tootlustamiste vahel ning tootlustamise aja pikkus) ning töölepingu teemat.

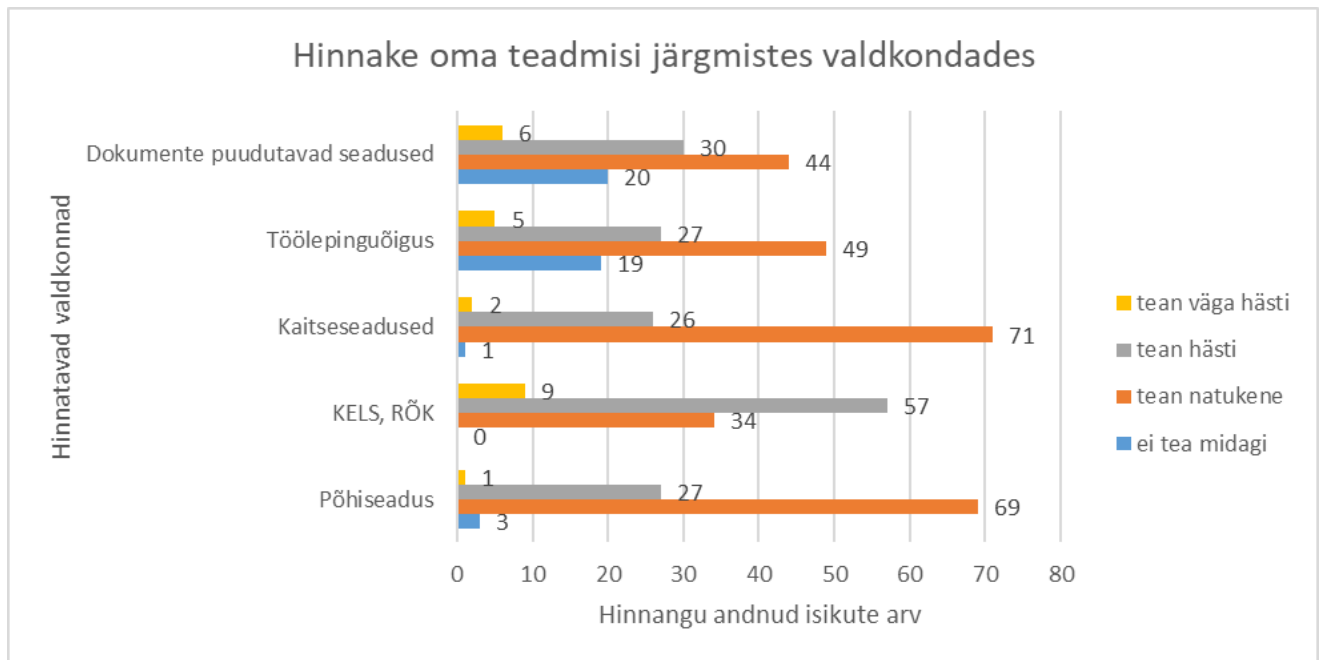
Tabel 2. Õigesti vastamiste protsent väidete kaupa võrreldes lasteaia töötavate ja mittetöötavate üliõpilaste vastuseid.

Väited	Lasteaias töötav üliõpilane	Lasteaias mittetöötav üliõpilane
Lasteaia kodukord kehtib lastele ja õpetajatele, mitte lapsevanematele.	100%	100%
Õpetajana on mul õigus rääkida rühmalastest, nende nimedest ja eripäradest oma sõbrannadega.	98,2%	100%
Õpetajana on mul õigus viia naabrilaps lasteaia koju.	96,4%	95,6%
Lasteaia rühmaruumi suurus (ruutmeetrites) võib piirata laste arvu rühmas	94,5%	97,8%
Kahe lasteaia kokku liitmisest üheks lasteaia ei pea lapsevanemaid teavitama.	92,7%	97,8%
Lasteaiaõpetajal on kohustus lubada lasteaialapsel koju minna õe-vennaga (vanuses 10-14 aastat).	90,9%	80%
Kõik lasteaia peavad olema avatud 07.00-18.00.	85,5%	48,9%
Söögiaeg koolieelses lasteasutuses peab kestma vähemalt 30 minutit.	63,6%	91,1%
Söögikordade vahe ei tohi ületada 5 tundi.	78,2%	93,3%
Kõikides lasteaedades peab olema täiskohaga õppealajuhataja.	76,4%	55,6%

Iga lasteaia juhtkond määrab oma reeglid õpetaja kohustuste kohta lahkumaks territooriumilt lastega koos lasteasutuse töötajatega (nt õppekäigule).	72,7%	64,4%
Õpetaja tegutsemisjuhis, kui lapsele ei ole järgi tulnud lasteaia sulgemise ajaks, on kirja pandud Koolieelse lasteasutuse seaduses.	54,5%	17,8%
Direktor peab teavitama tähtjalise töölepinguga töötajaid nende teadmiste ja oskuste vastavatest vabadest töökohtadest, kus töötamiseks on võimalik sõlmida tähtjatu tööleping.	49,1%	68,9%
Lasteaiarühmas on laste arv kuni 20 last. Hoolekogu otsusega võib suurendada laste arvu aiarühmas kuni 2 lapse võrra.	49,1%	17,8%
Kõrgharidust omandava isiku peab tööle võtma tähtjalise töölepinguga.	41,8%	62,2%
Lasteaia töötaja kohustust jälgida õue ja siseruumide turvalisust ei ole välja toodud üheski riiklikus seaduses.	14,5%	6,7%

Uurimisküsimusele *Milliseks hindavad oma teadmisi KEELA õpetajakoolituse üliõpilased ise?* vastuse saamiseks paluti vastajatel hinnata oma teadmisi viies eri valdkonnas (põhiseadus, üldised seadused, kaitseseadused, töölepinguõigus, dokumente puudutavad seadused). Vastajad hindasid enda teadmisi 4-pallises Likert-tüüpi skaalal (skaala oli *tean väga hästi, tean hästi, tean natukene, ei tea midagi*).

Uurimustulemustele tuginedes saab väita, et õpetajakoolituse üliõpilased hindavad oma teadmisi keskmisteks, igast välja toodud valdkonnast hindas oma teadmisi “tean natukene” hinnanguga üle poole vastanutest (53,2%). Hinnanguga “tean hästi” hindas oma teadmisi veidi üle kolmandiku vastanutest (33,6%). Märkimisväärseid erinevusi lasteaias töötavate ja mittetöötavate üliõpilaste vahel ei ole.

Joonis 2. Teadmiste hindamine erinevates valdkondades

Kõige paremini hinnati oma teadmisi üldiste seaduste (KELS ja RÕK) alal, kus 57% vastajatest teadis valdkonda hästi. Tegemist on ootuspärase hinnanguga, kuna nimetatud dokumendid saavad ülikooli õpingute jooksul väga palju tähelepanu erinevates õppeainetes. Positiivse asjaoluna võib välja tuua, et vastust “ei tea midagi” ei olnud valinud ükski vastaja.

Teadmised töölepingu õigusest on murettekitavad, kuna 67% vastajatest hindas oma teadmisi alla keskmise: 19% vastajatest “ei tea midagi” ja 48% “tean natukene”. Siin on seos teadmiste testis olnud väitega “Direktor peab teavitama tähtajalise töölepinguga töötajaid nende teadmiste ja oskuste vastavatest vabatest töökohtadest, kus töötamiseks on võimalik sõlmida tähtajatu tööleping”. Väidet hindas korrektselt 58% vastanutest, ja see annab indikatsiooni, et üliõpilaste teadmised selles valdkonnas peaksid olema paremad.

Üliõpilastelt sooviti lisaks teada saada, mida oleks pidanud õpingute ajal üliõpilastele tutvustama erinevate õigusaktide kohta. Tegemist oli vabavastusega küsimusega, millele vastamine oli kohustuslik. 60 vastajat olid märkinud vastuseks punkti või sidekriipsu. Küsimusele andis sisulise vastuse 40 vastajat, kellest 2 märkisid vastuseks “ei tea” ning 4 leidsid, et ülevaade oli piisav (“tutvustati piisavalt”, “sai piisava ülevaate”, “Käsitlesime neid piisavalt. Hetkel ei meenu midagi konkreetset välja tuua”). 34 vastajat (85%) kasutasid oma vastuses sõna “kõike”. Lasteaias mittetöötavad üliõpilased tõid välja “Tutvustama täpselt, millised kõik õigusaktid kehtivad lasteaiapäetajatel”, “Võiks olla rohkem praktilisi näiteid ja teha ise näiteks olukordasid läbi, et hiljem teaks kust täpset infot otsida ja kuidas käituda.”, “Kõike. Selline aine väiks olla”.

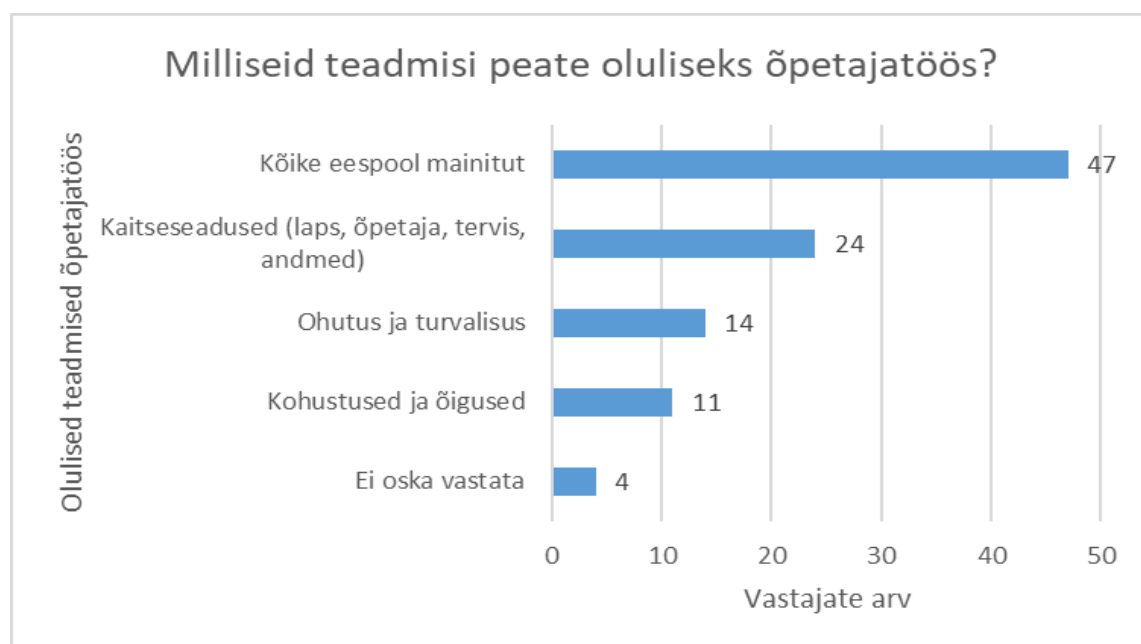
Muuhulgas tõid 14 vastajat välja suurema vajaduse õpetajate õiguste käsitlemise, mh töölepingutega seotud info osas. Kuni 5 aastase lasteaia töökogemusega üliõpilaste vastused: “Õpetaja õigused. Õpetaja kohustused saad tööle tulles kohe teada. Aga õigustest ja probleemi tekkimisel abi saamisest ei räägi keegi”, “Peaks teadma ikka üldiseid seadusi enda töölepingu kohta, oma tööaja, puhkeaja kohta. Peaks teadma seda, mis on lubatud ja kuidas käituda, kui lapsega juhtub õnnetus ... jne”, “Kust ja kuidas otsida nt erinevate kaasuste kohta kohtulahendeid. Millised õigused on õpetajal- räägitakse vaid kohustustest”.

Viimaseks uurimisküsimuseks oli: *Milliseid õigusosalaseid teadmisi peavad KELA õpetajakoolituse üliõpilased ise lasteaiaõpetaja töös oluliseks?*

Tegemist oli avatud küsimusega, millele oli võimalik vastata tekstiga. Vastused grupeeriti ning koond on esitatud joonisel 3.

Kõige enam vastati, et oluliseks peetakse küsimustikus varasemalt nimetatud teemasid. Tegevõpetajatest üliõpilased tõid kõige enam välja õpetajate õiguste-kohustuste osa ning erinevad kaitseseadused. Samuti toodi olulise kohana välja lapsevanema õigused ja kohustused: Lasteaias töötava üliõpilase vastus “Lapsevanemate kohustusi ja õpetaja kohustusi. Et lapsi ei toodaks terveteks päevadeks ja siis eeldatakse, et õpetaja on kogu töö neile selgeks teinud.”.

Lasteaias mittetöötavad üliõpilased hindasid kõige vajalikumaks ohutuse teema (nii laste kui enda). Lasteaias mitte töötava üliõpilase vastus “Pean oluliseks kõike, mis seondub nii minu kui lasteaias käiva lapse heaoluga”.

Joonis 3. Milliseid teadmisi peate õpetajatöös oluliseks?

Küsimustiku viimaseks küsimuseks oli avatud küsimus vastaja e-maili aadressi kohta. Vastajal oli võimalus jätta töö autorile oma e-maili aadress, kui ta soovis saada tagasisidet esitatud 17 väite õigsuse kohta. Tagasisidet ning vastuseid soovis teada saada 31 vastanut ehk 31% vastanutest. Sellest saab teha järelduse, et vastanud soovivad teada õigeid vastuseid, et täiendada oma teadmisi ja vajadusel muuta oma käitumist.

Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada lasteaiatõpetaja eriala üliõpilaste erialased õiguslased teadmised, hinnangud oma teadmistele ning kaardistada tööks vajalikud teadmised.

Esimeseks uurimisküsimuseks oli: millised on KELA õpetajakoolituse üliõpilaste erialased õiguslased teadmised. Uurimuse tulemusena saab öelda, et üliõpilaste teadmised on rahuldavad, kuid olukord peaks olema palju parem. Käesolevas uuringus osalenute keskmine õigete vastuste protsent esitatud väidetele oli 65,6%. Mitte ükski vastaja ei määranud korrektselt ära kõikide väidete õigsust. Schimmel ja Militello (2007) üheks järelduseks oli samuti õpetajate vähesed teadmised, kuna nende läbi viidud teadmiste testis vastas vaid 67% osalejatest korrektselt kahele küsimusele. Samale tulemusel jõudis Valdaru (2014), kelle uuringu tulemusena selgus samuti, et õpetajate õigusteadlikkus on madal. Nii Schimmel ja Militello (2007), Hunter-Jones (2006) kui Kutsyuruba (2017) uuringute tulemused kinnitavad õpetajate väheseid õiguslaseid teadmisi.

Madalal õigusteadlikkusel võib olla mitmeid põhjuseid: õpetajakoolituses puuduvad õiguslased ained, riiklikes seadustes ei ole määratletud õpetajate õiguseid ja kohustusi, vastajatel ei ole olnud isikliku kokkupuudet teatud teemadega. Õpetajatel on keeruline omandada õiguslase teavet, kuna ülikoolide õppekavades ja täiendkoolitustes on väga vähe valikuid, ning valikud ei kata ära kõikide huvitatud isikute vajadust. Schimmel ja Militello (2007) läbiviidud uurimuse tulemusena selgus, et üle 85% osalenutest ei olnud läbinud ühtegi õiguslase kursust ega õppeainet. Hunter-Jones (2006) leidis, et õiguslane aine tuleks sisse viia ülikooli õpetajakoolituse õppekavadesse avardamiseks õpetajate silmaringi, vähendada hirmu seaduste ees ning muuta õpetajad enesekindlamaks.

Madala õigusteadlikkuse põhjuseks võib olla samuti õpetaja õiguste määratlematus riiklikes seadustes. Õpetaja õiguseid ei ole otseselt ära toodud üheski riiklikus seaduses. Näiteks on Koolieelse lasteasutuse seaduses (Koolieelse lasteasutuse seadus, 2018) ära toodud nii laste õigused kui lapsevanemate õigused ja kohustused, kuid õpetajate õigused peaksid olema ära

toodud lasteaegade põhimäärustes. Lisaks toodi uuringus „Õpetajate täiendusõppe vajadused“ (Kallas ja Tatar, 2015) välja olulise teemana õppija ja õpetaja õigused. Siiski on põhjendatud kahtlus, et kõikide lasteaegade põhimäärustes ei ole siiani õpetaja õiguseid selgelt ja piisavalt välja toodud ning õpetajate täiendõppes on õiguste teema vajalikul määral katmata (Kollom, 2010). Sama kinnitab ka käesoleva uuringu tulemus, mille kohaselt lasteaias töötavate üliõpilaste teadmised oleksid võinud olla paremad.

Isikliku kogemuse olemasolu ja/või selle puudumise heaks näiteks on väide lasteaegade avatud olemise kellaegadest, millele antud vastustest saab teha järelduse, et praktiseerivad õpetajad omavad kogemusi, mille alusel nad said teha korrektse hinnangu. Väite õigsust hindas korrektselt 85% lasteaias töötavatest ja 48% lasteaias mittetöötavatest üliõpilastest. Ka Eestis läbiviidud uuringutes (Kallas ja Tatar, 2015; Kollom, 2010) töid osalejad välja, et täiendkoolituses soovitakse end rohkem kurssi viia valdkonnaga seotud seadusandlusega ja raske on leida isiklikust tööalasest kogemusest tekkinud vajadustele vastavat koolitust.

Tööõiguse valdkond on õpetajate jaoks segane ning vastajad töid välja olulise teadmisenäna oma teadmised õigustest: enamus vastajatest peab seda punkti väga oluliseks ning soovib sellest rohkem teada.

Võrdluses lasteaias töötavate ja mitte töötavate üliõpilaste vahel ei ole võimalik teha selget järeldust, et üks või teine grupp teab üldiselt rohkem. Uuringust selgus, et lasteaias töötamine ei anna alati lisa-teadmisi või eeliseid seoses lasteaeda puudutavate õigusaktide tundmisega. Huvitava tähelepanekuna saab välja tuua, et lasteaias töötavad üliõpilased vastasid vähem õigesti väidetele, mis puudutasid söömist (ajaline vahe toitlustamiste vahel ning toitlustamise aja pikkus).

Teiseks uurimisküsimuseks oli “milliseks hindavad oma teadmisi KELA õpetajakoolituse üliõpilased ise?”. Uuringus osalenud üliõpilased hindasid ootuspäraselt oma teadmisi kõige paremini üldiste seaduste (KELS ja RÕK) osas. Tegemist on valdkonnaga, mis saab õpingute ajal väga palju tähelepanu ja üldiseid seadusi käsitletakse erinevates õppeainetes.

Murettekitavad olid vastajate teadmised töölepingu õigusest, kuna üle poolte vastanutest (67%) hindas oma teadmisi alla keskmise. Schimmel ja Militello (2007) uuringus selgus, et 50% vastanutest tundis töölepinguõiguse valdkonnas oma teadmistes suuri puudujääke. Yaylaci (2016) teeb soovitusi õigused töölepingus väga selgelt ära määratleda. Vähesed teadmised vähendavad ka õpetajate enesekindlust (Hunter-Jones, 2006), kui selgub, et tööleping ei ole korrektne või teiste kolleegidega võrdne või ei vasta seadustele.

Teadmiste allikana toodi välja kõige enam info omandamist õpingute raames (38% vastanutest). Samasugusele tulemusele jõudsid Schimmel ja Militello (2007), kelle üheks tulemuseks oli, et 41% vastanutest on saanud infot õpingute käigus. 2016. aastal Ernst and Young läbi viidud uuringu tulemustest selgus, et õpetajad sõltuvad suuresti iseendist, oma huvidest tööga seotud info hankimisel ning asutuse juhtkonnast (Ernst and Young, 2016). Kutsyuruba (2019) on välja toonud, et pooltel haridusasutuse juhtkondadel on puudulikud teadmised, tunnevad end otsuste tegemisel ebakindlalt ning vajavad koolitust haridusõiguse alal. Yell, Rozalski ja Milleri (2015) leiavad, et juhtimise ja õigusalsate teadlikkusega on seotud hirmud: kas ja kuidas seadused mõjutavad õpetajate võimet juhtida õppeprotsessi ja administratsiooni võimet suunata õpilaste käitumist kooli üleselt. Seega ei saa alati usaldada asutuse juhtkonda ning sellisel juhul saab õpetaja teadmiste allikana usaldada iseennast. Iseendast sõltumine võib olla seotud nii iseseisva uurimisega (kolleegilt, internetist, koolituselt) kui ka seotud kõrgkooli õpingutes osalemisega. Samas leidis 74% vastanutest, et ei ole saanud õpingute raames piisavalt infot erinevate õigusaktide kohta, mis reguleerivad tööd lasteaias. Kolmas uurimisküsimuseks oli: milliseid õigusalsate teadmisi peavad KEELA õpetajakoolituse üliõpilased ise lasteaiatõpetaja töös oluliseks?

Vastajatest lasteaias mittetõttavad üliõpilased pidasid kõige olulisemaks ohutuse teemat. Üheks põhjuseks võib olla 2021. aastal lasteaias toimunud õnnetus, mis sai meedias palju tähelepanu (Postimees, 2021). See toetab Kutsyuruba (2019) tulemust, kus samuti toodi kõige olulisema asjana välja laste ohutuse ja heaolu teema. Yell, Rozalski ja Milleri (2015) kohaselt on õpetaja üks olulisemaid ülesandeid on turvalise ja korrastatud haridusliku keskkonna loomine ja selle säilitamine. Tegevõpetajad tõid välja õpetajate ja lapsevanemate õiguste-kohustuste osa, Kutsyuruba *et al* (2019) tulemustes oli õpetajate kohustuste ja vastutuse teema väga olulise teemana välja toodud. Yaylaci (2016) rõhutab oma uurimuses samuti õpetajate ja lastevanemate õigusi ning kohustusi.

Hea meel on tõdeda, et tööst selgus, et laste privaatsus ja selle hoidmise kohustus oli teada kõigil küsimustikule vastajatel. Õpetaja vastutust laste ja nende heaolu ees toetab ka Hunter-Jonesi (2006) uuringutulemus, kus selle aspekti tõi välja 81% vastanutest.

Autorile üllatuslikult ei toonud vastajad töös oluliste teadmiste osas välja teadmisi kaasava hariduse ega erivajadustega laste kontekstis.

Kokkuvõtteks saab öelda, et lasteaiatõpetajate õigusalsate teadmised on vähesed ning paljud õpetajatööks olulised teemad segased.

Antud töö teoreetilisel ja uurimistulemuste alusel saab välja tuua, et õpetajatel puudub kindlus oma õiguste ja kohustuste kohta. Vajab märkimist, et riiklikul tasandil ei ole lasteaiaõpetaja õigusi ega kohustusi ära määratud üheski õigusaktis. Õpetajate ja teiste lasteaia töötajate õigused ja kohustused määratakse lasteaia põhimääruses (KELS § 9 lg 2). Koolieelse lasteasutuse seaduses on väga selgelt ära toodud nii laste õigused ning vanemate õigused ja kohustused (KELS § 17 ja 18).

Käesoleva töö kitsaskohaks võib pidada seda, et valim on liialt ühekülgne, kuna kaasatud on vaid ühe Eesti kõrgkooli õpetajakoolituse erialal õppivad üliõpilased. Järgnevates uuringutes võiks kaasata ka teise kõrgkooli õpetajakoolituse erialal õppivaid üliõpilasi. Edasistes uuringutes on soovitus lisada küsimustikule juurde intervjuud täpsustamiseks vastajate vastuseid ning paluda tuua välja oma kogemusi seoses antud teemaga. Intervjuu kasutamise piiranguks on küsimustikule vastamise anonüümsus ja keeruline saada vastaja nime, et oleks võimalus vastuseid täpsustavaks intervjuuks ühendust võtta. Küsimustiku anonüümsus andis samas võimaluse saada vastajatelt ausamat tagasisidet. Samuti on soovitus mõelda osade avatud küsimuste ümbervormistamisele valikvastustega küsimusteks.

Käesoleva töö praktiliseks väärtuseks saab pidada teadmist, et kõrgkooli lasteaiaõpetaja õppekava läbides ei saa üliõpilased piisavalt informatsiooni erinevate õigusaktide kohta, mis reguleerivad tulevikus nende tööd. Nimetatud teema vajab tähelepanu ning integreerimist lasteaiaõpetajate koolitusse. Uuringus osalenud tegid konkreetseid ettepanekuid õppekava täiendamiseks.

Teemat on raske uurida ja teha püsivaid järeldusi, kuna õigusalsane raamistik on erinevate teemadega seotud ja ulatub väga laiali. Kohati on raske leida seost erinevate teemade vahel, kuniks puudub isiklik kokkupuude või vajadus. Lisaks on erinevad seadused sageli muutumises ning kõigi seoste uuendamine võib osutada väga keeruliseks ja pikaks protsessiks.

Bakalaureusetöö autor on arvamisel, et ülikoolides peaks olema valikaine, mis on ülesehitatud lasteaiaõpetajate töös ettetulevatele juhtumitele, ning mille raames leitakse erinevatele juhtumitele lahendused ning seeläbi suurendatakse lasteaiaõpetajate teadmisi õigusalselt ning oskusi vajadusel leida seadusandlusest vajalikku tuge. Valikaine eesmärk saab olla õigusalsase mõtlemisoscuse ja õigusalsase kirjaoscuse arendamine.

Tänuõnad

Täna uurimuses osalenud üliõpilasi ja õpetajaid, kes leidsid aega küsimustele vastamiseks. Suur tänu minu kursusekaaslastele sisendi andmise ja töö vajalikkuse kinnituse eest. Eriline tänu juhendajale Laura Kirsile, kes oli abiks nii jõu kui nõuga. Minu perele.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kaidi Kenkmann

/allkirjastatud digitaalselt/

23.05.2022

Kasutatud kirjandus

Cameron, C, Miller, L. (2016). The early years professional in England. *Rmt Vandebroek, M., Urban, M. and Peeters, J. (toim) Pathways to professionalist in early childhood education and care.*

Eesti Õpetajate Liit . Külastatud aadressil <http://www.opetajateliit.ee/>

Elukestva õppe strateegia 2020, külastatud aadressil <https://www.hm.ee/et/eesti-elukestva-oppe-strateegia-2020>

Ernst & Young Baltic AS. (2016). Õpetajate tööaja kasutuse ja töö lisatasustamise praktikate uuring.

Fisher, L., Schimmel, D., & Stellman, L. R. (2007). *Teachers and the law*. Boston: Pearson/Allyn & Bacon.

Gettinger, M., Fisher, C. (2015). Early childhood education classroom management. *Rmt Emmer, E. T. and Sabornie, E. J. (Toim.) Handbook of classroom management*. New York: Routledge. 141-166.

Hunter-Jones, J. (2006). Legal instruction within initial teacher training. *Journal of Education for Teaching*, 259-268.

Kallas, K. Tatar, M. (2015). Õpetajate täiendusõppe vajadused. Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt tellitud uuringu viis läbi Uuringust Balti Uuringute Instituut. Külastatud aadressil: <https://www.ibs.ee/publikatsioonid/opetajate-taiendusope/>

Kutsekoda SA. (01.12 2021. a.). Allikas: www.kutseregister.ee

Kutsyruba, B., Murray, J., Hogenkamp, S. (2019). Understanding Pre-Service Teachers' legal Literacy and experiences with legal issues in practicum settings: an exploratory study. *Canadian journal of educational administration and policy*, 191, 54-71

Kollom, K. (2010). Lasteaiaõpetajate täienduskoolituse seis ja vajadused - ajakirjast Haridus 1/2010. Külastatud aadressil:
<https://www.yumpu.com/xx/document/read/35933093/lasteaiaopetajate-taienduskoolituse-seis-ja-vajadused-haridus>

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). *RT I 2008, 23, 152*. Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917>

Koolieelse lasteasutuse seadus (2018). *RT I 2018, 27, 387*. Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018006>

MacLellan, E. (2008). Pedagogical literacy: What it means and what it allows. *Teaching and Teacher Education* 24 (2008) 1986– 1992

Peterson, T; Veisson, M; Tuul, M. (2013). Koolieelse lasteasutuse õpetaja professionaalse arengu indikaatorite väljaselgitamine. Rmt. Krull, E; Leijen, Ä; Lepik, M; Mikk, J; Talts, L; Õun, T. (Toim.) Professionaalne areng ja selle toetamine. Tallinn: Eesti ülikoolide kirjastus, 305-329.

Traagiline õnnetus Sakus: liiv sattus 4-aastase lapse hingamisteedesse mänguhoos. 28.04.2021. Külastatud aadressil: <https://www.postimees.ee/7235871/traagiline-onnetus-sakus-liiv-sattus-4-aastase-lapse-hingamisteedesse-manguhoos>

Schimmel, D., & Militello, M. (2007). Legal Literacy for Teachers: A Neglected Responsibility. *Harvard Educational Review*, 257-284.

Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule (2011). *RT I, 11.10.2011, 3*. Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/111102011003>

Tervisekaitsenõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale (2010). *RT I 2010, 69, 526*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13360326>

Tallinna Ülikool Haridusteaduste instituut (s.a.). Alushariduse pedagoog. Külastatud aadressil <https://www.tlu.ee/alusharidusBA>

Tallinna Ülikool Haridusteaduste instituut (s.a.). Alushariduse pedagoog. Külastatud aadressil <https://www.tlu.ee/alusharidusMA>

Tervisekaitsenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis (2008). *RTL 2008*, 7, 81. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/120042012008>

Täiskasvanute koolituse seadus (2015). *RT I*, 10.06.2015, 10. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062015010>

Valdaru, E. (2014). Õpetajate õigusteadlikkus. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Õunapuu, L. (2014) Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu: Tartu Ülikool

Wagner, P. H. (2006). An evaluation of legal literacy of educators and the implications for teacher preparation programs. Paper presented at the 53rd Annual conference of education law association, San Diego, CA

Wagner, P. H. (2008). The Legal Preparedness of Preservice Teachers. *Action in Teacher Education*, 30(2), 4-14. doi:

Õpetajate koolituse raamnõuded, RT I, 22.08.2019, 10, külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/122082019010>

Õppekavad ja vastuvõtutingimused (s.a.). Külastatud aadressil <https://www.ut.ee/et/sisseastumine/bakalaureus/oppekavad>

Yaylaci, A. F. (2016). Rights and responsibilities of teachers and parents as school citizens: a qualitative study based on organizational citizenship. *Education*. 137.

Yell, M. L., Miller, J. (2015). Classroom management and the law. Rmt Emmer, E. T. and Sabornie, E. J. (Toim.) Handbook of classroom management. New York: Routledge. 431-445.

Lisad

Lisa 1. Küsimustik

Õpetajate õigusosalased teadmised

Lugupeetud õpetaja ja õpetajaks õppiv üliõpilane!

Aitäh, et oled leidnud aega antud küsimustiku täitmiseks!

Palun Teil vastata allolevale küsimustikule eesmärgiga saada andmeid lasteaiaõpetajate ja üliõpilaste õigusosalaste teadmiste kohta.

Küsimustik koosneb neljast blokist: üldosa, väited, hinnang oma teadmistele ning arvamused õigusosalastest teadmistest.

Lõputöö raames analüüsitavaid väiteid on kokku 17. Palun vastata, kas väide on teie meelest õige või vale.

Väited on koostatud lähtuvalt lasteaiaõpetaja ja lasteaia tööd reguleerivatest õigusaktidest.

Küsimustikule vastamine võtab aega keskmiselt 5 minutit.

Küsimustikule vastamine on vabatahtlik ja anonüümne.

See on võimalus testida oma teadmisi õigusosalaste teadmiste osas.

Palun ärge minge vastamise ajal vastuseid otsima.

Märkige ankeedi lõppu oma e-maili aadress, kui soovite saada teavet esitatud väidete õigsuse kohta.

Kogutud andmeid kasutatakse ainult üldistatud kujul uurimistöö tarbeks. Teie vastuste põhjal tehakse järeldused lasteaiaõpetajate õigusosalaste teadmiste kohta.

Ette tänades

Kaidi Kenkmann

Õpin lasteaiaõpetajaks *

Jah; Olen õpingud lõpetanud

Töötan lasteaias *

Jah; Ei

Olen lasteaias töötanud

alla 1 aasta; 1-5 aasta; 5-10 aastat; üle 10 aasta

Töötan lasteaias

õpetajana; assistendina; õpetaja abina; mõnel muul ametikohal

Väited (tõene, väär) *

1. Lasteaia rühmaruumi suurus (ruutmeetrites) võib piirata laste arvu rühmas:
2. Lasteaia aiarühmas on laste arv 20 last. Hoolekogu otsusega võib suurendada laste arvu aiarühmas kuni 2 lapse võrra.
3. Lasteaia kodukord kehtib lastele ja õpetajatele, mitte lapsevanematele
4. Kõik lasteaiad peavad olema avatud 07.00-18.00.
5. Söögiaeg koolieelses lasteasutuses peab kestma vähemalt 30 minutit.
6. Söögikordade vahe ei tohi ületada 5 tundi.
7. Õpetajana on mul õigus viia naabrilaps lasteaiast koju.
8. Lasteaiaõpetajal on kohustus lubada lasteaialapsel koju minna õe-vennaga (vanuses 10-14 aastat).
9. Õpetaja tegutsemisjuhised, kui lapsele ei ole järgi tulnud lasteaias sulgemise ajaks, on kirja pandud Koolieelse lasteasutuse seaduses.
10. Õpetajana on mul õigus rääkida rühma lastest, nende nimedest ja eripäradest oma sõbrannadega.
11. Kahe lasteaias kokku liitmisest üheks lasteaiaks ei pea lapsevanemaid teavitama.
12. Kõrgharidust omandava isiku peab tööle võtma tähtajalise töölepinguga.
13. Direktor peab teavitama tähtajalise töölepinguga töötajaid nende teadmiste ja oskuste vastavatest vabadest töökohtadest, kus töötamiseks on võimalik sõlmida tähtajatu tööleping.

14. Kõikides lasteaedades peab olema täiskohaga õppealajuhataja.
15. Õpetajal ja õpetaja abil on õigus võtta lapse kapist asju (teatri- või õppekäigu raha, sünnipäeva küünlaid).
16. Iga lasteaia juhtkond määrab oma reeglid õpetaja kohustuste kohta lahkumaks territooriumilt lastega koos lasteasutuse töötajatega (nt õppekäigule).
17. Lasteaia töötajad kohustust jälgida õue ja siseruumide turvalisust ei ole välja toodud üheski riiklikus seaduses

Hinnake oma teadmisi järgmistes valdkondades *

Kust kohast olete saanud infot lasteaia tööd puudutavate seaduste kohta?

Kas õpingute käigus saite piisavat infot erinevate õigusaktide kohta, mis reguleerivad lasteaia tööd?

Mida oleks pidanud õpingute ajal üliõpilastele tutvustama erinevate õigusaktide kohta?

Milliseid õigusosalaseid teadmisi peate õpetajatöös oluliseks? *

Kui soovite teada väidete õigsust, palun jätke siia oma e-aadress

*märgitud küsimused olid kohustuslikud

Lisa 2. Ankeedis toodud väited ja põhjendused

Väide 1: Lasteaia rühmaruumi suurus (ruutmeetrites) võib piirata laste arvu rühmas.

Väide on tõene. Vabariigi Valitsuse määruse Tervisekaitseõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule § 6 lg 6 sätestab: “Mängu- ja magamisruumis peab põranda pindala olema iga lapse ja täiskasvanu kohta vähemalt 2 ruutmeetrit. Mängu- ja magamisruum võib olla ühendatud, kui põranda pindala lapse kohta on vähemalt 4 ruutmeetrit.”

Väide 2: Lasteaiarühmas on laste arv kuni 20 last. Hoolekogu otsusega võib suurendada laste arvu aiarühmas kuni 2 lapse võrra.

Väide on väär, kuna Koolieelse lasteasutuse seaduse § 7 lõige 1¹ kohaselt: Lasteasutuse hoolekogu ettepanekul on valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra.

Väide 3: Lasteaia kodukord kehtib lastele ja õpetajatele, mitte lapsevanematele.

Väide on väär, kuna Koolieelse lasteasutuse seaduse §9²lg 1 punkt 2 kohaselt Kodukord on lastele, vanematele ja lasteasutuse töötajatele täitmiseks kohustuslik.

Väide 4: Kõik lasteaiad peavad olema avatud 07.00-18.00.

Väide on väär, kuna Koolieelse lasteasutuse seaduse § 19 lg 2: Lasteasutuse lahtiolekuaja otsustab valla- või linnavalitsus, lähtudes hoolekogu ettepanekust.

Väide 5: Söögiaeg koolieelses lasteasutuses peab kestma vähemalt 30 minutit.

Väide on tõene. Tervisekaitseõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis § 3 lõige 1 punkt 2 kohaselt Söögiaeg koolieelses lasteasutuses peab kestma vähemalt 30 minutit.

Väide 6: Söögikordade vahe ei tohi ületada 5 tundi.

Väide on tõene, kuna Tervisekaitseõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis § 3 lõige 1 punkt 3 kohaselt ei tohi söögivahed olla üle 4 tunni.

Väide 7: Õpetajana on mul õigus viia naabrilaps lasteaiast koju.

Väide on väär.

Väide 8: Lasteaiaõpetajal on kohustus lubada lasteaialapsel koju minna õe-vennaga (vanuses 10-14 aastat)

Väide on väär, kuna Perekonna seaduse par 116 lg 2 kohaselt on vanemal kohustus ja õigus hoolitseda oma alaealise lapse eest.

Väide 9: Õpetaja tegutsemisjuhised, kui lapsele ei ole järgi tulnud lasteaia sulgemise ajaks, on kirja pandud Koolieelse lasteasutuse seaduses.

Väide on väär. Antud tegutsemisjuhised on määratud iga lasteaia kodukorras.

Väide 10: Õpetajana on mul õigus rääkida rühmalastest, nende nimedest ja eripäradest oma sõbrannadega.

Väide on väär.

Väide 11: Kahe lasteaia kokku liitmisest üheks lasteaiaks ei pea lapsevanemaid teavitama.

Väide on väär. KELS, § 33 lg 1: Lasteasutuse ümberkorraldamise või ümberkujundamise otsus tehakse arvestusega, et sellest on võimalik teavitada kirjalikult Haridus- ja Teadusministeeriumi, lasteasutust ja vanemaid (eestkostjaid, hooldajaid) vähemalt viis kuud enne ümberkorraldamise või ümberkujundamise tähtaega.

Väide 12: Kõrgharidust omandava isiku peab tööle võtma tähtajalise töölepinguga.

Väide on väär, kuna Töölepinguseaduse § 9 kohaselt: Tähtajalise töölepingu sõlmimine (1) Eeldatakse, et tööleping sõlmitakse tähtajatult.

Väide 13: Direktor peab teavitama tähtajalise töölepinguga töötajaid nende teadmiste ja oskuste vastavatest vabadest töökohtadest, kus töötamiseks on võimalik sõlmida tähtajatu tööleping.

Väide on tõene. Töölepinguseaduse, § 28, lg 1 p 9: teavitama tähtajalise töölepinguga töötajaid nende teadmiste ja oskuste vastavatest vabadest töökohtadest, kus töötamiseks on võimalik sõlmida tähtajatu tööleping

Väide 14: Kõikides lasteaedades peab olema täiskohaga õppealajuhataja.

Väide on väär, kuna Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis § 2 lõige 2 sätestab Lasteasutuses, kus on 5–6 rühma, luuakse 0,5 õppealajuhataja ametikohta. Seitsme ja enama rühmaga lasteasutuses luuakse üks õppealajuhataja ametikoht.

Väide 15: Õpetajal ja õpetaja abil on õigus võtta lapse kapist asju (teatri- või õppekäigu raha, sünnipäeva küünlaid).

Väite tõesust ei ole õnnestunud autorit tõestada ega ümber lükata.

Väide 16: Iga lasteaia juhtkond määrab oma reeglid õpetaja kohustuste kohta lahkumaks territooriumilt lastega koos lasteasutuse töötajatega (nt õppekäigule).

Väide on tõene, kuna lasteaia territooriumilt lahkumise korraldamine ja dokumenteerimine on enamasti määratletud lasteaia kodukorras.

Väide 17: Lasteaia töötaja kohustust jälgida õue ja siseruumide turvalisust ei ole välja toodud üheski riiklikus seaduses.

Väide on tõene, kuna enamasti on see ära määratletud lasteaia kodukorras.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kaidi Kenkmann,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
“Lasteaiaõpetajaks õppivate üliõpilaste erialased õigusosalased teadmised”,

mille juhendaja on Laura Kirss,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kaidi Kenkmann

23.05.2022